

Від члена
Голова
членів
Від члена
Голова
членів
08.07.2019р.

Голові спеціалізованої вченої ради
ДФ 26.133.06
у Київському столичному університеті
імені Бориса Грінченка
доктору педагогічних наук, професору,
завідувачу кафедри освітології та
психолого-педагогічних наук
Факультету педагогічної освіти
Людмилі ХОРУЖІЙ

РЕЦЕНЗІЯ

рецензента **Джурило Аліни Петрівни**, кандидата педагогічних наук, доцента, старшого дослідника, доцента кафедри іноземних мов і методик їх навчання Факультету педагогічної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка про дисертацію **Юлії Геннадіївни Косенчук «Сучасні тенденції реформування шкільної освіти у Фінляндській Республіці»**, подану на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки

1. Актуальність дисертаційної роботи. Сьогодні перед світовою спільнотою надзвичайно гостро постала проблема забезпечення рівного доступу, справедливості та якості шкільної освіти як засобу відповіді на виклики сучасності. Потреба в якісній та доступній освіті активізувала вивчення громадськістю досвіду різних країн. В умовах впровадження в Україні нових стандартів загальної середньої освіти, аналіз кращих практик світового досвіду для подальшого використання є однією з умов успішного проведення реформ. досвід Фінляндії, яка за даними міжнародних досліджень посідає провідні місця щодо якості освіти. Це констатують Міжнародні дослідження Дитячого фонду ООН «Шкільна лінійка», дослідження Асоціації з оцінки навчальних досягнень у галузі математичної і природничо-наукової освіти TIMSS, дослідження PISA з оцінки якості освіти, які проводяться Організацією економічного співробітництва та розвитку. Для сучасного українського суспільства надважливим завданням є реформування

освітньої системи, трансформація її в ефективну модель освіти, яка б відповідала міжнародним суспільним запитам. Нині розроблення стратегічних напрямів розвитку систем освіти та забезпечення якості освітніх послуг хвилює практично все світове співтовариство. Фінський досвід став взірцем для шкільної реформи в Україні, з яким пов'язано багато елементів реформи Нової української школи. Саме тому для продовження політики модернізації освіти в Україні, становлення НУШ у контексті людиноцентричної освіти, виховання та підготовка нового покоління, яке б узгоджувалося з провідними світовими та європейськими стандартами, вивчення ефективного освітнього досвіду провідних країн, а особливо Фінляндської Республіки, набуває сьогодні надзвичайної актуальності.

2. Наукова новизна результатів дисертації (теоретичних та/або експериментальних). Ознайомлення з текстом дисертації та змістом публікацій Косенчук Юлії Геннадіївни за темою дослідження дозволяють зробити висновок проте що, отримані авторкою основні положення і результати дослідження, що визначають наукову новизну її роботи, сформульовано самостійно, вони репрезентують особистий внесок дисертантки. Поза будь-яким сумнівом, рецензована дисертація є внеском у розвиток педагогічної думки, оскільки у цій роботі вперше охарактеризовано передумови реформування шкільної освіти Фінляндської Республіки, охарактеризовано сучасні тенденції реформування шкільної освіти в Фінляндській Республіці на державному рівні, розроблено рекомендації імплементації кращих ідей реформування шкільної освіти у Фінляндській Республіці у процес розвитку шкільної освіти України на державному та інституційному рівнях. Окрім цього, дисертанткою було введено до наукового обігу автентичні джерела, документи, які рефлектують практику реформ у Фінляндській Республіці.

3. Теоретичне і практичне значення результатів дисертації. Теоретичне значення роботи Косенчук Ю.Г. визначене передовсім узагальненням досвіду реформування шкільної освіти у Фінляндській Республіці в контексті сучасних тенденцій. Практичне значення дисертації полягає у тому що одержані дані можна використовувати для розроблення освітньої політики в контексті реформування національної шкільної освіти. Розроблені дисертанткою авторські рекомендації щодо імплементації кращих ідей реформування шкільної освіти у Фінляндській Республіці у процес розвитку шкільної освіти України з урахуванням сучасних тенденцій у

європейському просторі неодмінно стануть у нагоді українським освітянам-практикам в ході реалізації реформи Нової української школи.

Розроблені авторкою навчально-методичні посібники («Використання електронних освітніх матеріалів у освітньому процесі: сучасні підходи і технології Нової української школи», «Сучасні підходи і технології Нової української школи: компетентнісно-орієнтовані завдання як засіб формування ключових компетентностей») можуть бути використані для вдосконалення процесу реформування НУШ в Україні, у формальному та неформальному навчанні студентів ЗВО та системі післядипломної педагогічної освіти в контексті проведення тренінгів, майстер-класів, вебінарів із підвищення кваліфікації вчителів.

4. Наукова обґрунтованість результатів дослідження, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації є беззаперечною, адже це – перша спроба в компаративній педагогіці різноаспектно дослідити передумови та сучасні тенденції реформування шкільної освіти Фінляндської Республіки. Представлені у роботі наукові положення, теоретичні висновки та практичні рекомендації є логічними та обґрунтованими, що підтверджується всебічним аналізом наукових праць за темою дослідження, з'ясуванням рівня її розробленості у вітчизняному та зарубіжному науковому дискурсі. У основу дослідження покладено 181 джерело українською та 174 автентичних джерела, які вивчалися авторкою мовою оригіналу (121 – англійською, 53 – фінською), що доводить глибину наукових розвідок дисертантки. Фактів, що підтверджували б недостовірність поданої в дисертації інформації, не виявлено.

5. Рівень виконання поставленого наукового завдання та оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності. Загальний рівень дисертаційного дослідження Ю.Г. Косенчук вважаємо високим – таким, що засвідчує глибинну та усебічну обізнаність авторки у відповідній науковій проблематиці, оволодіння методологією наукового пошуку, що забезпечує теоретичну та практичну переконливість наведених міркувань.

6. Апробація результатів дисертації. Повнота викладу основних результатів дисертації у наукових публікаціях. Дисертація Косенчук Ю.Г. належно апробована на 2 міжнародних та 3 всеукраїнських наукових та науково-практичних конференціях, а її результати належним чином висвітлено в 11 наукових публікаціях, з яких 10 – одноосібні, а саме: у 5 публікаціях, що включені до переліку наукових фахових видань України,

1 публікації, що проіндексована у наукометричній базі даних Web of Science Core Collection, а також у 5 публікаціях, які додатково відображають результати дисертаційного дослідження.

7. Структура та зміст дисертації, її самостійність, завершеність, відповідність вимогам щодо оформлення й обсягу.

Зміст дисертації Косенчук Ю.Г. «Сучасні тенденції реформування шкільної освіти у Фінляндській Республіці» охоплює основні аспекти теми, відповідає меті та завданням дослідження. Структура роботи зорієнтована як на репрезентацію результатів дослідження, так і на читача, оскільки відображає логіку емпіричного дослідження, а саме: перший розділ роботи присвячений формування теоретичних засад, у той час як виклад матеріалу другого і третього розділів послідовно та логічно демонструють реалізацію задекларованих завдань, що дозволяє читачеві долучитися до наукового пошуку. Зрештою, у висновках сформульовано перспективні напрями та ідеї імплементації досвіду Фінляндської Республіки в освітній простір України.

Дисертаційна робота складається з анотацій українською та англійською мовами, вступу, трьох розділів, висновків до кожного з розділів, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 234 сторінки (основна частина – 195 сторінок, додатки – на 8 сторінках). Список використаних джерел містить 355 найменувань, зокрема 181 – іноземними мовами. Дисертація містить 11 таблиць та 14 рисунків в основному тексті роботи.

Вступ відображає актуальність теми дослідження, її зв'язок з нормативно-правовими документами в галузі шкільної освіти ЄС, Фінляндської Республіки та України, а також з вітчизняними та зарубіжними науково-педагогічними працями. У ньому сформульовано об'єкт, предмет, мету та завдання дослідження, теоретико-методологічну базу, методи дослідження, наукову новизну і практичне значення роботи, особистий внесок автора, дані про апробацію результатів та публікації за темою дисертації.

У першому розділі – «Теоретико-історичний аналіз реформування шкільної освіти Фінляндської Республіки» – розкрито провідні положення теорії реформування шкільної освіти Фінляндської Республіки. Зокрема, на основі ретроспективного аналізу реформування шкільної освіти представлено теоретичні аспекти реформування шкільної освіти Фінляндської Республіки; охарактеризовано передумови реформування шкільної освіти Фінляндії; виявлено соціальні, економічні, політичні чинники, які були підґрунтям

впровадження ефективної та результативної реформи системи шкільної освіти; здійснено аналітичний огляд термінології.

У другому розділі – «Сучасні тенденції реформування системи шкільної освіти Фінляндської Республіки» – визначено сучасні тенденції реформування системи шкільної освіти Фінляндської Республіки. Зокрема уточнено основні аспекти державної освітньої політики Фінляндської Республіки в контексті реформування шкільної освіти, а також схарактеризовано сучасні тенденції реформування фінської шкільної освіти на державному та інституційному рівнях. Дисертанткою проаналізовано динаміку змін державної освітньої політики, визначено та охарактеризовано сучасні тенденції реформування шкільної освіти у Фінляндії.

У третьому розділі – «Перспективні напрями застосування досвіду реформування шкільної освіти Фінляндської Республіки в освітньому просторі України» – розглянуто особливості реформування вітчизняної загальної середньої освіти, виокремлено та проаналізовано її ключові тенденції, визначено сучасні виклики та пріоритетні завдання, що постали перед освітою України (доступ до якісної освіти; підготовка кваліфікованих вчителів; впровадження сучасних навчальних програм тощо), здійснено порівняльну характеристику сучасних тенденцій реформування шкільної освіти у Фінляндській Республіці та в Україні. Отримані результати дозволили дисертантці розробити рекомендації щодо імплементації кращих практик реформування шкільної освіти у Фінляндській Республіці у процес розвитку загальної середньої освіти України.

Висновки до розділів та загальні висновки є логічними та впливають із проведеного дослідження, формуючи його основні результати та визначаючи їхнє значення для модернізації освітньої політики в Україні, що узгоджується з провідними світовими та європейськими стандартами. Зроблені авторкою теоретичні узагальнення достатньо аргументовані та корелюють із поставленими завданнями.

8. Дотримання академічної доброчесності у дисертації та наукових публікаціях. Відсутність (наявність) академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації. Аналіз тексту дисертації Косенчук Ю.Г. дозволяє констатувати, що здобувачка дотрималася вимог академічної доброчесності в повному обсязі, в тексті не знайдено некоректного цитування та ознак академічного плагіату. Дисертанткою належним чином оформлені посилання на наукову літературу, аналітичні матеріали та нормативно-правові акти. Дисертація Косенчук Юлії Геннадіївни є оригінальним завершеним науковим дослідженням, що відповідає вимогам, які висуваються Міністерством освіти

і науки України до оформлення дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

9. Дискусійні положення та зауваження до дисертації. Позитивно оцінюючи обґрунтованість наукових положень дисертаційного дослідження Косенчук Ю. Г., її достовірність та новизну, висловлюємо разом із тим і деякі побажання, зокрема:

- при розгляді сутнісної характеристики понять «реформа», «реформування освіти», «тенденція» дисертантка аналізує напрацювання вітчизняних та зарубіжних науковців із означеної проблеми, проте не висловлює власну позицію з наведенням авторських трактувань означених понять з урахуванням фінського контексту;

- здійснюючи аналіз державної освітньої політики Фінляндської Республіки у контексті реформування шкільної освіти, доцільно було б порівняти її із загальноєвропейськими тенденціями та практиками освітніх реформ із визначенням спільних та відмінних ознак, можливих причинно-наслідкових зв'язків;

- у перспективі викласти результати дисертаційного дослідження у авторській монографії.

Висловлені рекомендації не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи Косенчук Юлія Геннадіївна, а є лише побажаннями для поглиблення інформації наукового характеру

10. Загальний висновок про рівень набуття здобувачем теоретичних знань, відповідних умінь, навичок та компетентностей. Косенчук Юлія Геннадіївна на високому рівні оволоділа методологією наукової діяльності, набула теоретичних знань, відповідних умінь, навичок та компетентностей. Здобувачка вільно володіє матеріалом.

11. Загальна оцінка дисертації і наукових публікацій щодо їхнього наукового рівня з урахуванням дотримання академічної доброчесності та щодо відповідності вимогам. Дисертація Юлії Геннадіївни Косенчук «Сучасні тенденції реформування шкільної освіти у Фінляндській Республіці» є самостійною, завершеною, актуальною науковою працею, яка містить наукову новизну, теоретичне та практичне значення та відповідає обраній спеціальності. Аналіз дисертаційного дослідження та опублікованих здобувачкою наукових праць дає підстави для висновку, що дисертація Косенчук Юлії Геннадіївни «Сучасні тенденції реформування шкільної освіти у Фінляндській Республіці» відповідає п. 6-9 Порядку присудження

ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 № 44 (зі змінами), наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», затвердженого Міністерством юстиції України 03.02.2017 за № 155/30023, а її авторка заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки.

Рецензент:

кандидат педагогічних наук, доцент,
старший дослідник, доцент кафедри
іноземних мов і методик їх навчання
Факультету педагогічної освіти
Київського столичного університету
імені Бориса Грінченка

Аліна ДЖУРИЛО

